

RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR DAVRIDA INSONNING MA'NAVIY ERKINLIGI

Khudoyberdiyev Rashid Zokir o'g'li

O'qituvchi: Tashkent State Medical University

e-mail: xudoyberdiyevrashid077@gmail.com +99888-033-24-94

Tursunboyeva Laylo Po'latovna

Talaba:

e-mail: laylotursunboyeva03@gmail.com +99850-054-77-38

ANNOTATSIYA: Ushbu maqolada raqamli texnologiyalar davrida insonning ma'naviy erkinligi masalasi yoritilgan. Unda internet va ijtimoiy tarmoqlarning shaxs dunyoqarashi, mustaqil fikrlashi hamda ma'naviy qadriyatlariga ko'rsatadigan ijobiy va salbiy ta'sirlari tahlil qilinadi. Shuningdek, axborot oqimining ko'pligi, virtual qaramlik va yolg'on ma'lumotlarning ma'naviy erkinlikka tahdidi ochib beriladi. Maqolada texnologiyalardan ongli va mas'uliyatli foydalanish insonning ma'naviy erkinligini saqlash va rivojlantirishning muhim omili ekanligi xulosa qilinadi.

KALIT SO'ZLAR: raqamli texnologiyalar, ma'naviy erkinlik, axborot makoni, ijtimoiy tarmoqlar, mustaqil fikrlash, ma'naviy qadriyatlar, raqamli madaniyat, virtual qaramlik.

АННОТАЦИЯ : В данной статье рассматривается проблема духовной свободы человека в эпоху цифровых технологий. Анализируется положительное и отрицательное влияние интернета и социальных сетей на мировоззрение личности, её самостоятельное мышление и духовные ценности. Также раскрываются угрозы духовной свободе, связанные с избыточным информационным потоком, виртуальной зависимостью и ложной информацией. В статье делается вывод о том, что осознанное и ответственное использование технологий является важным фактором сохранения и развития духовной свободы человека.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: цифровые технологии, духовная свобода, информационное пространство, социальные сети, самостоятельное мышление, духовные ценности, цифровая культура, виртуальная зависимость.

ANNOTATSIYA: This article examines the issue of human spiritual freedom in the era of digital technologies. It analyzes the positive and negative impacts of the Internet and social networks on an individual's worldview, independent thinking, and spiritual values. The article also highlights threats to spiritual freedom caused by information overload, virtual addiction, and misinformation. It concludes that

conscious and responsible use of digital technologies is a key factor in preserving and developing human spiritual freedom.

KEYWORDS: digital technologies, spiritual freedom, information space, social networks, independent thinking, spiritual values, digital culture, virtual addiction.

Bugungi kunda raqamli texnologiyalar jamiyat hayotining ajralmas qismiga aylanib, insonning fikrlash tarziga va kundalik faoliyatiga bevosita ta'sir ko'rsatmoqda. Axborotning tez tarqalishi va axborot makonining kengayishi shaxs uchun yangi imkoniyatlar bilan birga muayyan xavf-xatarlarni ham yuzaga keltirmoqda. Ayniqsa, bu jarayon insonning ma'naviy erkinligi masalasini dolzarb muammoga aylantirmoqda.

Ma'naviy erkinlik, avvalo, mustaqil fikrlash qobiliyati bilan belgilanadi. Raqamli muhitda inson turli axborot manbalaridan foydalanib, o'z dunyoqarashini shakllantiradi. Internet, elektron kutubxonalar va ta'lim platformalari shaxsning bilimini oshirishga, ma'naviy qadriyatlarni chuqurroq anglashga xizmat qiladi. Shu jihatdan, raqamli texnologiyalar ma'naviy rivojlanish uchun muhim omil hisoblanadi.

Biroq ijtimoiy tarmoqlar orqali tarqalayotgan nazoratsiz axborotlar, yolg'on xabarlar va ma'naviy me'yorlarga zid bo'lgan kontent inson tafakkuriga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Bunday sharoitda shaxs o'z fikrini boshqalarning qarashlari asosida shakllantirib, mustaqilligini yo'qotishi ehtimoli ortadi. Natijada ma'naviy erkinlik cheklanadi.

Shuningdek, raqamli madaniyatning yetarli darajada shakllanmaganligi virtual qaramlik muammosini yuzaga keltirmoqda. Raqamli qurilmalardan haddan tashqari foydalanish real hayotdagi muloqotning susayishiga, kitobxonlik va o'z-o'zini tarbiyalash kabi muhim faoliyatlarning kamayishiga olib keladi. Bu holat insonning ichki dunyosiga va ma'naviy holatiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Shu sababli raqamli texnologiyalar davrida insonda yuqori axborot madaniyati va ongli yondashuv shakllanishi zarur. Axborot makonida har bir shaxs foydali va zararli ma'lumotni farqlay olishi, ijtimoiy tarmoqlardan maqsadli foydalanishi va o'z ma'naviy qadriyatlariga sodiq qolishi lozim.

Xulosa qilib aytganda, raqamli texnologiyalar insonning ma'naviy erkinligini ta'minlashda muhim vosita bo'lishi bilan birga, unga tahdid ham solishi mumkin. Mustaqil fikrlash, rivojlangan raqamli madaniyat va virtual qaramlikdan yiroq turish orqali inson o'z ma'naviy erkinligini asrab qoladi va uni yanada mustahkamlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat — yengilmas kuch. — Toshkent: Ma'naviyat, 2008.

2. Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. — Toshkent: O'zbekiston, 2017.
3. To'xtayev A., Hamidov S. Ma'naviyat asoslari. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.
4. Abdurahmonov Q.X. Axborot jamiyati va shaxs ma'naviyati. — Toshkent: Akademiya, 2020.
5. Castells M. The Rise of the Network Society. — Oxford: Blackwell Publishing, 2010.
6. Turdiyev B. Raqamli madaniyat va yoshlar tarbiyasi. — Toshkent: Innovatsion rivojlanish nashriyoti, 2021.
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining rasmiy veb-sayti materiallari.
8. Ilmiy va tahliliy maqolalar (internet manbalari).